

Heilige ibis (*Threskiornis aethiopicus*)

Foto: Hans van der Meulen

Bron: [Nederlands soortenregister](#)

De [heilige ibis](#) is een overwegend witte vogel met een gedeeltelijk zwarte nek en zwarte poten. De kop is kaal en zwart, de snavel is zwart en naar beneden gebogen. De vleugeleinden zijn ook zwart. Een volwassen heilige ibis is tussen de 65 en 90 centimeter hoog en weegt ongeveer 1,5 kilo.

Aanwezigheid en effect in Europa

Stand van zaken in 2015: de heilige ibis komt voor in Frankrijk, Italië en Spanje (Canarische eilanden).

Effect op biodiversiteit / ecosysteem

De heilige ibis is een omnivoor. Hij eet vooral amfibieën, schaaldieren, kleine knaagdieren, vissen, waterinsecten, insectenlarven en kuikens van andere vogelsoorten. Daardoor kan hij inheemse soorten bedreigen. In Frankrijk is waargenomen dat heilige ibis de eieren en kuikens eet van een groot aantal vogelsoorten zoals sterns, zilverreigers, eenden, zeevogels en steltlopers. Ook is nestcompetitie mogelijk. Indien hoge aantallen aanwezig zijn, kan eutrofiëring van de wetlands optreden.

Effect op ecosysteemdiensten^[2]

Er zijn geen effecten bekend.

Overige effecten

De vogel geeft enige geluidsoverlast en zoekt voedsel in afvalbakken. Er is enig risico op aanvaringen met vliegtuigen, gezien lichaamsgrootte en groepsgedrag.

Deze effecten waren aanleiding voor plaatsing van deze soort op de Unielijst van [EU-verordening 1143/2014](#).

Bron: [Europese risicobeoordeling](#)

Aanwezigheid en effect in Nederland

Stand van zaken in 2017: na een stijging tot 12 broedparen in 2007 daalde het aantal broedparen. In 2015-2017 was er één broedpaar in de Wieden.

Effect op biodiversiteit / ecosysteem

De potentiële negatieve effecten op onze inheemse vogels en andere vertebraten is mogelijk niet zo hoog als voorheen gedacht werd. Deze effecten blijven waarschijnlijk gering door de afwijkende voedselkeuze en mogelijk ook door de beperkte concurrentie om broedplaatsen.

In 2001 is de heilige ibis voor het eerst waargenomen in het Natura 2000-gebied Botshol. Het is waarschijnlijk dat de meeste wetlands met een Natura 2000-status gekoloniseerd kunnen worden, evenals alle andere wetlands in Nederland (inclusief de Waddeneilanden).

Effect op ecosysteemdiensten^[2]

Er zijn geen effecten bekend.

Overige effecten

Zie onder 'Europa'.

Wet- en regelgeving

[EU-verordening 1143/2014](#)

De heilige ibis staat sinds augustus 2016 op de Unielijst van invasieve exoten. Een soort die op de EU-lijst staat mag o.a. niet meer worden verhandeld en gehouden. Verder geldt voor lidstaten de plicht om in de natuur aanwezige populaties op te sporen, te verwijderen, of als dat niet lukt, zodanig te beheren dat verspreiding en schade zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Wat te doen?

Particulieren en dierentuinen die die deze soort al in bezit hadden voordat de EU-lijst van kracht werd, mogen de dieren blijven houden totdat ze een natuurlijke dood sterven. Voorwaarden zijn wel dat de dieren niet kunnen ontsnappen en dat men zorgt dat ze zich niet kunnen voortplanten.

Provincies zijn verantwoordelijk voor het nemen van eliminatie- en beheersmaatregelen voor soorten op de Unielijst, wat zij kunnen doen samen met water- en terreinbeheerders en anderen.

Meer info over de heilige ibis

Oorsprongsgebied

De heilige ibis komt oorspronkelijk uit Afrika (ten zuiden van de Sahara) en Irak.

Habitat

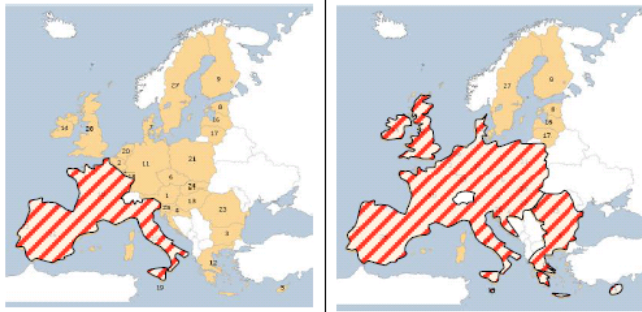
Wetlands.

Introductieroute Europa

Dierparken en privé-collecties.

Aanwezigheid in de EU

huidige vestiging (2015) | mogelijke vestiging

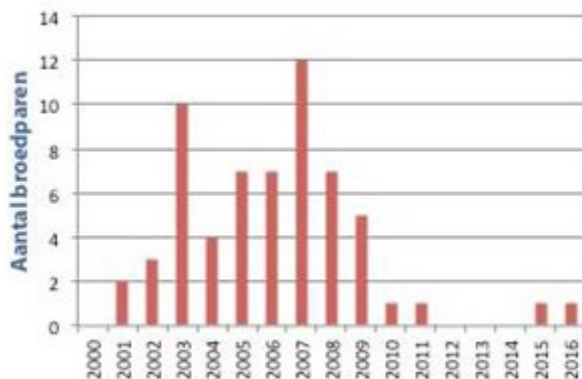
Introductieroute Nederland

De huidige vogels in de Nederlandse natuur zijn ontsnapt uit dierenparken en privé-collecties. Er bestaat de mogelijkheid dat enkele ibissen uit het buitenland naar Nederland zijn gekomen. Ze kunnen immers grote afstanden afleggen.

Aanwezigheid in Nederland

In 2017: na een stijging tot 12 broedparen in 2007 daalde het aantal broedparen. Na het verdwijnen van de broedpopulatie als gevolg van succesvolle terugvangst van ontsnapte individuen werden er geen grote aantallen heilige ibis meer gezien in Nederland. In 2015-2017 was er één broedpaar in de Wieden.

Eerste waarneming in de Nederlandse natuur: 2001 (in natuurgebied Botsholt).

Aantalsontwikkeling heilige ibis als broedvogel in Nederland. Bron: Sovon & Netwerk Ecologische Monitoring

Kans op introductie, vestiging en verspreiding

De kans op introductie in Nederland is sterk verminderd sinds de plaatsing op de EU-lijst in 2016. Introductie in Nederland is mogelijk door natuurlijke verspreiding uit buitenland (Frankrijk), maar daar moet de soort worden bestreden en zo mogelijk uitgeroeid. Het Nederlandse klimaat is geschikt voor heilige ibis en er is voldoende habitat aanwezig.

Risicobeoordeling

[Risicobeoordeling voor Nederland](#)

[Europese risicobeoordeling](#)

Bronnen

EU-factsheet

[Europese risicobeoordeling](#)

[Kleunen, A. van, 2017. Update populatiestatus heilige ibis in Nederland. Kijk op Exoten nr. 19.](#)

[Nederlands soortenregister](#)

[Smits, R.R., P. van Horssen & J. van der Winden, 2010. A risk analysis of the sacred ibis in The Netherlands; Including biology and management options of this invasive species. Bureau Waardenburg. Rapport nr. 10-005.](#)

Laatste update: 14-03-2019